

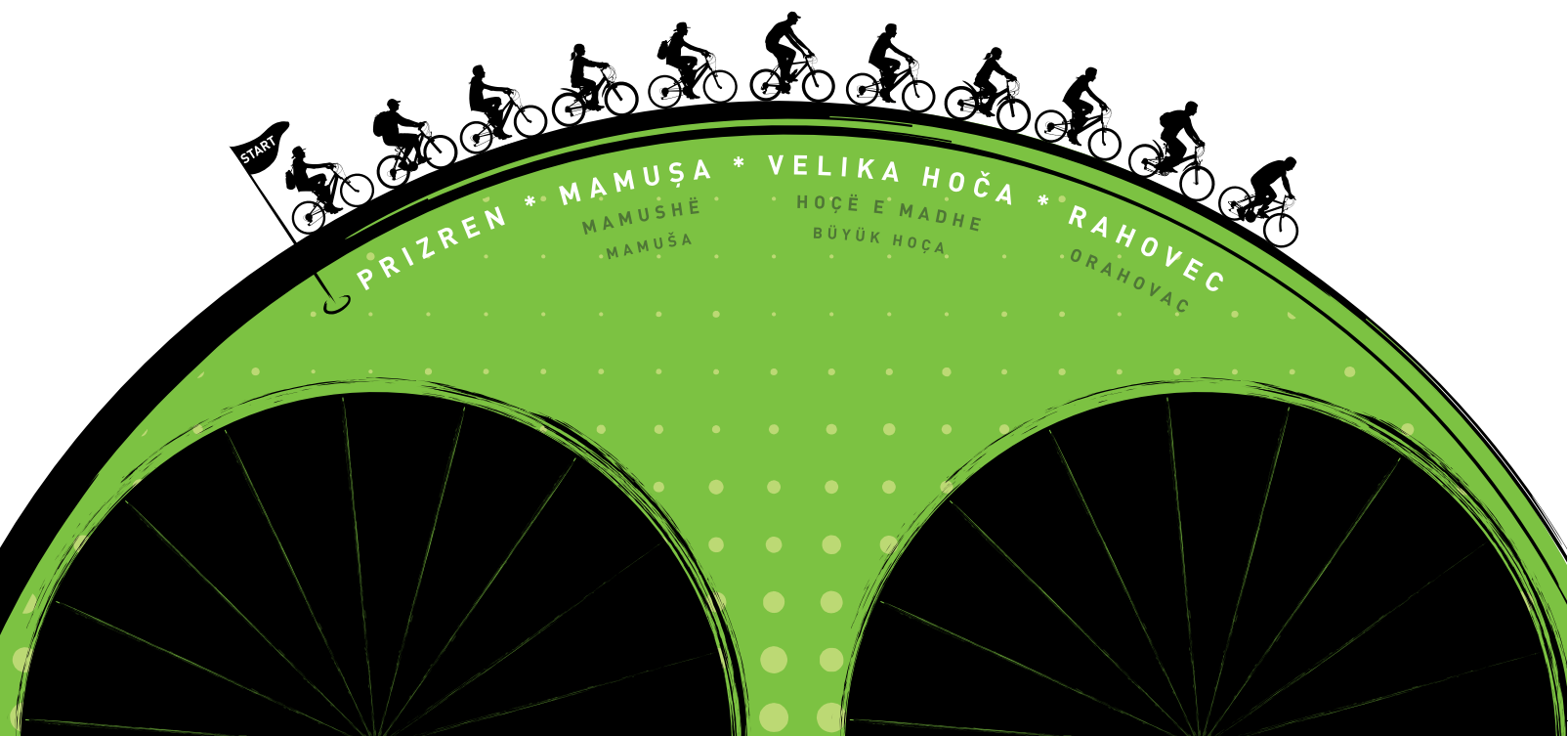
Tour de Culture 2010

19.09.2010

10:00h

e diel * nedelja * pazar * sunday

TURNEU KULTUROR * TURNEJA KULTURE * KÜLTÜR TURU * CULTURE TOUR

Project Coordinators: Enes Toska (CHWB) and Rudina Qerimi (UN-HABITAT)

Project assistant: Jehona Valla (CHWB)

Albanian text and English translation: Jehona Valla (CHWB)

Serbian translation: Merita Quranolli

Turkish translation: Ayla Kazaz and Enes Toska

We thank Prizren Municipality, Mamushë/Mamuša Municipality, Village Development Council of Hoçë e Madhe/Velika Hoča and Stone Castle winery representatives for hosting and supporting the project.

Turneu Kulturor 2010

Rreth Projektit

Turneu Kosovar 'Tour de Culture' është një turne jo-garues dhe rekreativ me biçikleta, i krijuar në vitin 2008, i cili organizohet në kuadër të kornizës së Ditëve të Trashëgimisë Evropiane (DTE) dhe Javës të Mobilitetit Evropian (JME) në javën e tretë të muajit Shtator. Ky është një aktivitet i veçantë për Kosovën, i përbërë nga sinergjia e principeve nxjerrë nga Korniza e DTE dhe JME bazuar në programet e Trashëgimisë Kulturore pa Kufij (CHwB) dhe UN-HABITAT.

Komunitetet, të rinjtë, media dhe publiku në përgjithësi do të përjetojë një mënyrë alternative dhe direkte të promovimit të trashëgimisë kulturore, jashtë stereotipeve dhe kontekstit politik që iu është vënë. Në këtë mënyrë, ky projekt do t'i afrojë njerëzit në mes veti pa ndonjë paragjykim. Promovimi i çështjeve të mobilitetit urban dhe çështjeve të ndotjes së ambientit do të jetë një tjetër vlerë e cila i shtohet projektit.

Ky turne me biçikleta do të fillojë në Prizren me vazhdim në Mamushë, Hoçë të madhe dhe do të përfundojë në fabrikën e verës 'Stone Castle' – Rahovec.

Pjesë e turneut do të jetë ndalja dhe vizita e objekteve të ndryshme të trashëgimisë kulturore si dhe përjetimi i bukurive të pjesës jugore të Kosovës.

Turneu Kulturor do t'i përshkojë rrugët dytësore pa qarkullim të shpeshtë, si pjesë e karakterit të këtij udhëtimi i cili do të drejtohet nga udhërrëfyes kompetent. Rruga përshkohet në ritëm individual, me mundësinë të futet në turne apo ta lë atë në çdo kohë. Rruga është zgjedhur në atë mënyrë që t'i përshtatet çiklistëve pa dallim moshe, gjinie apo kondicioni fizik.

Në këtë udhëtim mund të merrni pjesë edhe nëse mendoni të shfrytëzoni ndonjë mënyrë tjetër të transportit jo-motorrik, qoftë ai vrapim, kalërim, skateboard, etj.

Ditët e Trashëgimisë Evropiane (DTE) kanë për qëllim ngritjen e vetëdijes së qytetarëve për diversitetin dhe pasurinë kulturore Evropiane, krijimi i një klime e cila do të nxisë vlerësimin e mozaikut të pasur kulturor Evropian si dhe forcimi i ndjenjës së identitetit të përbashkët në mesin e të gjithë Evropianëve. DTE organizohen çdo vit në tërë Evropën, me qëllim të informimit të publikut dhe autoriteteve politike për nevojën e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore nga kërcënimet e reja si dhe nxitjen e Evropës që t'i

përgjigjet sfidave shoqërore, politike dhe ekonomike me të cilat po ballafaqohet.

[http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/EHD/default_en.asp]

Java e Mobilitetit Evropian (JME) ka për qëllim ngritjen e kualitetit të jetës dhe shëndetit të qytetarëve Evropian. JME organizohet çdo vit prej 16-22 Shtator. Motoja e JME 2010 "Travel Smarter, Live Better" ("të udhëtojmë me zgjuars, të jetojmë më mirë") pohon efektin e dëmshëm që trendet e mobilitetit urban sot kanë në ambient dhe kualitetin e jetës së tyre, në qytetarët dhe qytetet në të cilët jetojnë. Prandaj, JME '10 ka për qëllim nxitjen e qytetarëve Evropian që të udhëtojnë 'me zgjuars' me këmbë, bicikletë apo transport publik. JME përmyllet me moton e ditës së fundit "Në qytet pa automjetin tim" me qëllim që të ndikojë pozitivisht në mirëqenien dhe shëndetin e qytetarëve, si dhe në përmirësimin e mjedisit dhe cilësinë e jetës në qytete, duke ndarë qëllimin dhe identitetin e përbashkët me qytetet tjera evropiane.

[<http://www.mobilityweek.eu/-Introduction-to-EMW-.html>]

Turneja Kulture 2010

O Projektu

Turneja Kosova 'Tour de Culture' je ne-takmičarska i rekreativno biciklistička turneja, stvorena prvi put 2008 god. Organizuje se u okviru Dana Evropske Baštine (DEB) i Nedelje Evropskog Mobiliteta (NEM) u trećoj nedelji meseca Septembra. Ovo je bitna aktivnost za Kosovo, sastavljena od sinergije principa izvađene iz okvira DEB i NEM zasnovanim na programu Kulturno Nasleđe bez Granica (CHwB) i UN-HABITAT-a.

Zajednica, mladi, media i publika će doživeti na alternativan i direktan način promovisanje kulturnog nasleđa, izvan stereotipa i političkog konteksta koji je postavljen. Na ovaj način, ovaj projekat će približiti ljude bez ikakvih predrasuda. Promocija pitanja urbane (gradske) mobilnosti i pitanjima zagađenja životne sredine biće jedna druga vrednost koja se pridružuje ovom projektu.

Ova biciklistička turneja startovaće u Prizrenu sa nastavkom za Mamuš, Veliku Hoću i završiće se u vinariji 'Stone Castle' u Orahovcu.

Deo turneje biće zaustavljanje, poseta različitih spomenika kulturnog nasleđa kao i doživljaj lepote južnog Kosova.

Turneja Kulture će se sprovesti sekundarnim ulicama sa slabim cirkulacijom, kao deo karaktera ovog putovanja i biće voden nadležnim vodičima. Putovanje će biti u individualnom ritmu, uz mogućnost pridruživanja ili napuštanja u svakom trenutku. Put je izabran tako da odgovara svakom biciklisti bez obzira na starostnu grupu, pol ili fizičku kondiciju.

Na ovom putovanju možete da učestvujete čak i ako koristite neki drugi način ne-motornog prevoza, bilo on trčanje, jahanje, skateboard, itd.

Dani Evropske Baštine (DEB) imaju za cilj podizanje svesti građana o kulturnoj raznolikosti i bogastvu Evrope, stvarajući klimu koja će podsticati uvažavanje evropskog bogatog kulturnog mozaika kao i jačanje osećaja za zajednički identitet među svim Evropljanima. DEB se svake godine organizuje širom cele Evrope, i ima za cilj informisati javnost i političke vlasti da treba da zaštiti kulturnu baštinu od novih pretnji, kao i podsticaju Evrope da odgovori društvenim, političkim i ekonomskim izazovima sa kojima će se suočiti.

(http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/EHD/default_en.asp)

Nedelja Evropskog Mobiliteta (NEM) ima za cilj podizanje kvaliteta života i zdravlja građana Evrope. NEM se organizuje svake godine od 16-22 Septembra. Moto NEM 2010 "Travel Smarter, Live Better" (putujmo mudro, živimo bolje) potvrđuje štetan efekat trenda urbanog mobiliteta koji danas imaju na ambijent i kvalitet njihovih života, na građane i gradove u kojima živimo. Zato NEM '10 ima za cilj podsticanje građana Evrope da putuju mudro pešice, na biciklu ili gradskim saobraćajem. NEM se zaključuje sloganom poslednjeg dana „ U grad bez automobila” sa ciljem da utiče pozitivno na zdravlje i dobrobit građana, kao i na poboljšanje životne sredine i kvaliteta života u gradovima, deleći tako cilj i zajednički identitet sa ostalim gradovima Evrope.

(<http://www.mobilityweek.eu/-Introduction-to-EMW-.html>)

2010 Kültür Turu

Proje Hakkında

Kosova Turu 'Tour de Culture', 2008 yılından beri Eylülün üçüncü haftasında Avrupa Miras Günleri (AMG) ve Avrupa Hareketlilik Haftası (AHH) çerçevesinde bisiklet turu düzenlenmektedir. Bu etkinlik Kosova için bezensiz olmakla, AMG ve AHH sinerjisinden oluşmaktan yanısıra Sınırsız Kültürel Miras (CHwB) ve UN-HABITAT tabanlı programlar ve çerçevesinde oluşan özel bir faaliyetir.

Toplum, gençlik, medya ve kamuoyu, kalıplaşmış siyasal düşüncelerin ötesinde alternatif ve kültürel mirasın geliştirilmesi için gerekenleri, eksiklikleri doğrudan farkederek yaşayacaktır. Bu şekilde proje insanların kendi aralarında herhangi bir önyargı olmadan kültürel mirasa düzenlik sağlayacaktır. Kentsel hareketlilik sorunları ve çevre kirliliği konuları projeye eklenen başka bir değer olacaktır.

Bu bisiklet turu Prizren 'den başlayıp Mamuşaö Büyük Hoça'dan geçerek Rahoveçteki şarap fabrikasında 'Stone Castle'da tamamlanacaktır.

Tur kısmı Kosova'nın güneyindeki güzelliklerini görmek ve kültürel mirasa ait çeşitli eserleri ziyaret etmektir.

Kültür turu daha az meşgul yolları takip ederek, yetkili rehberler liderliğinde yürütülecektir. Yola bireysel hızda devam edilecektir, ara vermek, terk etmek kişiye aittir. Yol boyunca yaş, cinsiyet ya da fiziksel güç farketmeksizin, tüm katılanlara uyacak şekilde seçilmiştir.

Bu tur özellikle bisiklet turu değildir. Motorlu olmayan araçlarla katılabilirsiniz. Niceki kayak, el kayakı gibi araçlarla katılabilirsiniz.

Avrupa Miras Günleri (AMG) Bütün Avrupalıların kültürel çeşitliliğini Avrupadaki serveti bilinçlendirme amaçlı, zengin kültürel mozağini takdir ve teşvik edici, yaygın bir kimliğin güçlendirilmesini hedeflemektedir. AMG, tüm Avrupa'da her yıl düzenlenen, bilgilendirme, kamu ve siyasi otoritelerin gerek yeni tehditlere karşı hem de kültürel mirasın korunması için Avrupa'nın sosyal sounlarını kültürel mirasını, ekonomik,politik makamlara bildirmek be onlarla karşı karşıya gelebilmektir.

([Http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/EHD/default_en.asp](http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/EHD/default_en.asp))

Avrupa Hareketlilik Haftası (AHH) Avrupa vatandaşlarının sağlık kalitesinin yükseltilmesi hedefleniyor. AHH her yıl 16-22 Eylül aralarında düzenlenir. AHH 2010 sloganı "Travel Smarter, Live Better" - Akıllı Yol al Akıllı Yaşa - günümüzün kentsel hareketlilik eğilimleri üzerinde zararlı etkisi doğruladığını, çevre ve yaşamlarının kalitesi düşmesini belirtiyor. Bu nedenle, AHH '10 Avrupa vatandaşlarının 'zekâyla yol almak, bisiklet ya da toplu taşıma araçlarla seyahat teşvik etmeyi amaçlıyor. AHH kapanışı, şehirlerde 'Arabam olmadan şehir içinde sağlıklı ve rafahlı, çevreyi ve yaşam kalitesini artırmak için son gün' sloganıyla, ortak bir amacı paylaşan ve şehirlerin kimliğini belirtmiştir.

(<http://www.mobilityweek.eu/-Introduction-to-EMW-.html>)

Tour de Culture 2010

About Project

Kosovo Tour de Culture is a non-competitive and recreational cycling tour created in 2008 in the framework of the European Heritage Days (EHD) and European Mobility Week (EMW) in the third week of September. This activity is unique for Kosovo, consisting from the synergy of principles derived from EHD and EMW framework based on the programmes of Cultural Heritage without Borders (CHwB) and UN-HABITAT.

Communities, young people, media and general public will experience a direct and alternative way of cultural heritage promotion, out of stereotypes and political context given to it. In this way, this project will bring people close to each other without any prejudice. An added value to the project will be promotion of issues regarding urban mobility and environmental pollution.

The tour will start in Prizren, continuing to Mamushë/Mamuša, Hoçë e Madhe/Velika Hoča, ending in 'Stone Castle' winery in Rahovec/Rahovac.

The tour will include stopping and visiting various buildings of cultural heritage and experience the beauties of the southern part of Kosovo.

Tour de Culture will follow less busy country roads, which will add to the scenic character of the itinerary and will be led by competent guides. The tour is not a race and will give the cyclists the opportunity to cover the itinerary at their individual pace, choosing to join or leave the tour at any time. The route has been designed in such a way to suit cyclists, regardless age, gender or physical condition.

If you feel using another type of non-motorised transport such as jogging, skating, horsing, etc. please feel free to do so, for a part or whole trip.

European Heritage Days (EHD) - The aim of the European Heritage Days is to raise citizens' awareness of Europe's cultural diversity and richness, create a climate in which appreciation of the rich mosaic of European cultures is fostered, and strengthen a sense of shared identity among all Europeans. EHD is organised each year all over Europe, informing the public and the political authorities of the need to protect cultural heritage against new threats as well as encourage Europe to respond to the social, political and economic challenges it faces.

(http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/heritage/EHD/default_en.asp)

European Mobility Week (EMW) aims at increasing the quality of life and health of European citizens. EMW is organized every year from 16-22 September. EMW '10 motto "Travel Smarter, Live Better" confirms the harmful effect of today's urban mobility trends on environment and quality of their lives, on the citizens and cities in which they live in. Therefore, the goal of EMW '10 is to encourage European citizens to travel 'smart' on foot, bicycle or public transport. EMW concludes with the slogan of the last day "In town without my car" in order to positively affect citizens' health and lifestyle, as well as improving the environment and quality of life in cities, sharing a common purpose and identity with other European cities.

<http://www.mobilityweek.eu/-Introduction-to-EMW-.html>

QËLLIMI I TOUR DE CULTURE 2010

QËLLIMI I PËRGJITHSHËM: Promovimi i trashëgimisë së përbashkët në Kosovë si mjet i bashkëjetesës dhe turizmit kulturor përmes mënyrës më të shëndetshme të transportit, që do të luan të rol të rëndësishëm në krijimin e një kulture të re të mobilitetit urban në Kosovë. Promovimi dhe eksplorimi i bukurive ekzistuese të trashëgimisë kulturore dhe natyrore të Kosovës;

- * Nxitja e bashkëpunimit ndër-etnik dhe ndër-fetar;
- * Fuqizimi i kapaciteteve të aktivitetit rinorë duke përfaqësuar kulturën e qytetit/fshatit/komunitetit prej nga vijnë;
- * Demonstrimi i bashkëpunimit të rinisë së komuniteteve të ndryshme etnike në promovimin e trashëgimisë së përbashkët kulturore të Kosovës;
- * Promovimi dhe stimulimi i transportit jo-motorrik në funksion të mobilitetit më efikas, jetesës më të shëndetshme dhe ambient më të pastër për të gjithë;
- * Ngjitja e vetëdijës në mesin e vendim-marrësve dhe qytetarëve Kosovarë në lidhje me rëndësinë e trafikut më të sigurtë dhe itinerarit të transportit jo-motorrik;
- * Zbulimi i potencialit për zhvillimin e qëndrueshëm të turizmit kulturor;
- * Fuqizimi i pjesëmarrjes së grave, rinisë, fëmijëve dhe personave me aftësi të kufizuara;

CILJ TOUR DE CULTURE 2010

OPSTI CILJ: Promocija zajedničkog kulturnog nasleđa na Kosovu, kao prednost suživota i kulturnog turizma kroz zdrave načine prevoza, koji će igrati važnu ulogu u stvaranju nove kulture urbane mobilnosti na Kosovu.

- * Promovisanje i istraživanje postojećih prirodnih lepota i kulturnog nasleđa na Kosovu;
- * Promovisanje saradnje na među etnickoj i među religioznoj osnovi;
- * Jačanje kapaciteta aktivnosti mladih koji predstavljaju kulturu grada/sela/zajednice iz koje dolaze;
- * Demonstracija saradnje između mladih različitih etničkih zajednica u smislu promocije zajedničkog kulturnog nasleđa na Kosovu;
- * Promocija i stimulacija ne-motoričkog prevoza u funkciji efikasnijeg mobiliteta, zdravijeg života kao i čistije životne okoline za sve;
- * Podizanje svesti u krugu donosilaca odluka i građana Kosova u vezi sa značajem sigurnijeg saobraćaja i ne-motoričnih puteva;
- * Otkrivanje potencijala za održivi razvoj kulturnog turizma;
- * Jačanje učešća žena, mladih, dece i ljudi sa posebnih potrebama;

TOUR DE CULTURE 2010 AMAÇ

GENEL AMAÇ: Kosovanın ortak kültürel mirasının tanıtılması ve de bu mirası bir uzlaşma ve kültürel turizm varlığı olarak önemli bir rol oynaması yanısıra sağlıklı şekilde, Kosova'da kentsel hareketlilik için yeni bir kültür oluşturulması.

- * Kosova'nın mevcut doğal ve kültürel mirasının güzelliğini keşfetmek;
- * Diğer etnik gurupların katılımı ve dinler arası olumlu iletişim sağlama;
- * Gençlik katılımı, topluluk köy kent kültürünü temsil eden kapasitesinin güçlendirilmesi;
- * Kosova'da ortak kültürel mirasın geliştirilmesi ve farklı etnik toplulukların gençlik arasında işbirliği sağlanması;
- * Hareketlilik teşvik edilebilmeleri için çevre kirliliğinden uzak daha verimli ve sağlıklı temiz çevre için;
- * Daha güvenli trafik için, motor taşımaya hayır gibi olguları Kosova halkına ve yönetenlerine farkındalık yaratmak;
- * Sürdürülebilir kültür turizmi kalkınması için o potansiyelini keşfedilmesi;
- * Kadın, gençlik, çocuk ve özürülüler katılımı güçlendirilmesi;

GOAL OF TOUR DE CULTURE 2010

OVERALL GOAL: promotion of common Cultural Heritage in Kosovo as a reconciliation and cultural tourism asset through healthier way of transport, which will play an important role in the creation of a new culture for urban mobility in Kosovo.

- * Promote and explore existing beauties of cultural and natural heritage in Kosovo;
- * Enhance inter-ethnic and inter-religious cooperation;
- * Strengthen capacities of youth activism representing their city/village/community culture;
- * Demonstrate cooperation of youth from different ethnic communities in promotion of Kosovo cultural heritage;
- * Promote and stimulate non-motorised transport for more efficient mobility for all, for healthy lifestyles and for a cleaner environment;
- * Increase awareness among Kosovo citizens and decision makers about the importance of safer roads and non-motorised transport itineraries;
- * Discover potentials for developing sustainable tourism;
- * Empower participation and involvement of women, youth, children and people with disabilities.

AGJENDA

- 09:30** Grumbullimi i pjesëmarrësve në Prizren
- 10:00** Hapja Zyrtare – Fjalimet hyrëse të organizatorëve do të mbahen në kompleksin e Lidhjes së Prizrenit
- 10:30** START-i i 'Tour de Culture' për çiklistët – pikënisja: Lidhja e Prizrenit
- 12:00 – 14:00** Vizitë e organizuar monumenteve më të rëndësishme kulturore, duke filluar nga çeshmja tek "Shadervani" dhe me mbarim në ekspozitën e hapur në Pallatin e Kulturës. Kjo vizitë organizohet për pjesëmarrësit tjerë/ jo-çiklistët.
- 12:00** Arritja në Mamushë
- 12:30** Nisja për në Hoçë të Madhe
- 13:30** Arritja në Hoçë të Madhe
- 14:30** Nisja për në 'Stone Castle' – Rahovec
- 15:30** Shijimi i verës në 'Stone Castle'
- 16:00** FINISH-i i 'Tour de Culture' - transporti dhe kthimi në vend-nisje.

AGENDA

- 09:30** Okupljanje učesnika u Prizrenu
- 10:00** Svečano otvaranje - Uvodni govori organizatora održaće se u kompleksu „Prizrenske Liga“
- 10:30** START 'Tour de Culture' za bicikliste – polazna tačka: „Prizrenska Liga“
- 12:00 – 14:00** Organizovana poseta naj značajnijim spomenicima kulture, počevsi od česme "Šadrvan" i na kraju izložba otvorena u Palati Kulture. Ova poseta se organizuje za ostale učesnike/ ne bicikliste.
- 12:00** Dolazak u Mamušu
- 12:30** Polazak za Veliku Hoču
- 13:30** Dolazak u Veliku Hoču
- 14:30** Polazak za 'Stone Castle' – Orahovac
- 15:30** Degustacija vina u 'Stone Castle'
- 16:00** FINISH 'Tour de Culture' – prevoz i povratak na početnu stanicu.

GÜNDEM

- 09.30** Katılımcıların Prizren'de toplanması
- 10.00** Resmi Açılış - Tanıtım konuşmaları organizatörler tarafından Lidhja e Prizrenit (Prizren Birliğinde) yapılacaktır.
- 10.30** START-Tour De Culture Bisikletçilerin başlangıç noktası : Lidhja e Prizrenit
- 12:00-14:00** Şadırvandaki çeşmeden Kültür Sarayına yeni açılan değişen önemli kültürel eserlere ziyaret düzenlenecektir. Bisiklet turuna katılamayanlar bu turdan yararlanabilir.
- 12.00** Mamuşaya varış
- 12.30** Büyük Hoça için başlangıç
- 13.30** Büyük Hoçaya varış
- 14:30** 'Stone Castle' Rahoveçe başlangıç
- 15.30** 'Stone Castle' Rahoveçe varış
- 16:00** Kültür Turun bitimi ve başlangıç noktalarına dönüş

AGENDA

- 09:30** Gathering of participants in Prizren
- 10:00** Official Opening – Opening speeches by the organisers to be held at 'League of Prizren' complex.
- 10:30** START of 'Tour de Culture' for cyclists – starting point: League of Prizren
- 12:00 – 14:00** Guided Tour: visiting main cultural monuments starting from "Shadërvani" fountain, to be completed with an open exhibition at Cultural Centre. This tour is organised for non-cycling participants.
- 12:00** Arrival in Mamushë/Mamuša
- 12:30** Departure for Hoçë e Madhe /Velika Hoča
- 13:30** Arrival in Hoçë e Madhe /Velika Hoča
- 14:30** Departure for 'Stone Castle' winery – Rahovec/Orahovac
- 15:30** Enjoying wine in 'Stone Castle' winery
- 16:00** FINISH of 'Tour de Culture' – transport and return to the initial destinations

KUSHTET E Pjesëmarrjes

STARTI – Turneu do të startojë nga Lidhja e Prizrenit duke përshkuar rrugën nëpër Shadërvan për të vazhduar rrugëtimin drejt Mamushës dhe Hoçës së Madhe. **FINISHI** do të shënohet në fabrikën e verës 'Stone Castle' në Rahovec.

- * Turneu përfshinë afërsisht 43 km dhe është lehtë i përshkrueshëm për të gjitha grupmoshat dhe gjinitë, pasi është aktivitet jo-garues.
- * Transporti për në Prizren ku do të bëhet nisja është i siguar nga organizatorët. Nisja e autobusëve do të bëhet prej disa qyteteve të Kosovës, si: Prishtinë, Pejë, Gjakovë e Ferizaj. Nisja bëhet prej stacionit të autobusëve të secilit qytet, në ora 8:00 në mëngjes. Kthimi nga Rahoveci, si stacioni i fundit i turneut, për në vend-nisjet fillestare bëhet në fund të turneut.
- * Kushdo që nuk posedon biçikletë personale do të ketë mundësinë e marrjes me qera me një shumë simbolike prej €10.
- * Ambulanca në funksion të personave në nevojë, mekaniku i biçikletave dhe një kamionetë për ndihmë do të na shoqërojë përgjatë gjithë turneut.
- * Gjatë turneut do të servoheni me pemë dhe perime, për të marrë një 'koktej' vitaminash.
- * Në çdo vend-ndalje të parashikuar me agjendë do të shërbeheni me ujë të pijes.
- * Ushqimi, pijet jo-alkoolike dhe vera janë të siguar për të gjithë pjesëmarrësit.
- * Rruga përshkohet në ritëm individual, me mundësinë të futet në turne apo ta lë atë në çdo kohë.
- * Në rast se ndiheni të lodhur dhe nuk mund të vazhdoni tutje, në dispozicionin tuaj keni një makinë mobile e cila do të ju dërgojë në vend-ndaljen e radhës.
- * Përpos ofritit të ndihmës së shpejtë në rast nevojë, organizatorët nuk marrin përgjegjësi për sigurimin e përgjithshëm shëndetësor.
- * Pra, pjesëmarrja juaj është në llogarinë tuaj. JU duhet të llogaritni në paisjet, shëndetin dhe logjistikën tuaj në çdo kohë!
- * Për çdo paqartësi dhe informatë shtesë para dhe gjatë turneut mund të kontaktoni përmes:

Email: culturetour@unhabitat-kosovo.org

Mob: 044 185 618 & 049 372 639

USLOVI UÇEŠĆA

POÇETAK - Turneja će početi od "Prizrenske Lige", nastavljajući put po Šadrvanu, u pravcu Mamuše i Velike Hoče. ZAVRŠETAK će se obeležiti u vinariji "Stone Castle" u Orahovcu.

* Obilazak uključuje oko 43 km laganog puta za sve starosne grupe i oba pola, pošto je ne takmičarska aktivnost.

* Prevoz do Prizrena gde je i početak biće osiguran od organizatora. Polazak autobusa će biti iz nekoliko kosovskih gradova, uključujući Prištinu, Peć, Đakovicu i Uroševac. Polazak je organizovan sa autobuske stanice u svakom gradu, u 8:00 ujutru. Povratak iz Orahovca, kao poslednja stanice turneje za stanice polaska biće na kraju turneje.

* Svakom ko ne poseduje lični bicikl biće omogućeno iznajmljivanje istog za simboličnu cenu od 10€.

* Hitna pomoć u službi licima kojima je potrebna pomoć, mehaničar kao i kamion za slučaj potrebe koji će nas pratiti tokom cele turneje.

* Prilikom obilaska će vam biti servirano voće i povrće, u smislu uzimanja vitaminskog koktela.

* Na svakom predviđenom mestu za zaustavljanje moći ćete se okrepiti pitkom vodom.

* Hrana, bezalkoholna pića i vino su osigurani za sve učesnike.

* Turneja će biti sprovedena individualnim ritmom, uz mogućnost da se pridružite grupi ili je napustite u svakom trenutku.

* U slučaju da se osećate umorno i ne možete nastaviti dalje, na raspolaganju ćete imati mobilni automobil koji će vas odvesti na sledeće mesto za zaustavljanje.

* Pored pružanja prve pomoći u slučaju potrebe, organizator ne preuzima odgovornost za celokupnog zdravstvenog osiguranja.

* Dakle, vaše učešće je na vašu odgovornost. Vi morate da računate na svoju opremu, zdravlje i logistiku u svako vreme.

* Za sva dodatna objašnjenja i / ili dodatne informacije pre i tokom turneje možete nas kontaktirati preko:

E-mail: culturetour@unhabitat-kosovo.org,

Telefon: 044185618 i 049372639

KATILMA OLANAKLARI

BAŞLANGIÇ - Tura Lidhja e Prizreniten (Prizren Birliğinden) başlanacaktır. Şadırvan üzerinden Mamuşa ve Büyük Hoca güzelgayhlardan geçip Rahoveçteki şarap fabrikası olan 'Stone Castle' tura son verilecektir.

- * Tur yaklaşık olarak 43 km dir.Yarış turu olmadığı için her yaşa ve her cinse uygundur.
- * Prizren için ulaşım organizasyonda bulunan kişilerce düzenlenmiştir.Ulaşım için Kosovanın kentlerindeki otobüsler belirlenmiştir. Ör: Priştine, Ipek, Yakova, Ferizaj. Başlangıç sabah saat 8.00 de her kentin otobüs istasyonundan yapılacaktır.
- * Turun varış nokası Rahoveç tir. Ancak yeniden Prizrene dönelecektir.
- * Kendi bisikleti olmayanlara 10 € karşılığında bisklet kiralanacaktır.
- * Ambulans, bisiklet tamircisi ve kamyon tur boyunca yanımızda olacaktır.
- * Tur boyunca meyve ve sebzelerden vitamin kokteyli ikram edilecektir.
- * Belirlenen duraklarda ara verilecektir içme suyu sunulacaktır.
- * Katılanlar için yemek, şarap ve alkolsüz içecekler hazırlanmıştır.
- * Tura kişi kendi uygun ritmine göre devam edebilir ve yarıda bırakabilir.
- * Eğer kendinizi yorgun hissederseniz mobil arabalarla uygun alana alınabilirsiniz.
- * İlk yardım verilir ama özel sigortanız karşılanmaz.
- * Tura katılmanız kendi özel durumunuza bağlıdır. Öncelikle kendi sağlığınız önemlidir.
- * Başvuru için turun öncesinden ve sonrasında aşağıdaki bilgilerden yararlanabilirsiniz.

Email: culturetour@unhabitat-kosovo.org

Mob: 044 185 618 & 049 372 639

CONDITIONS OF PARTICIPATION

START - The tour will start from the 'League of Prizren' ceremoniously continuing through Shadërvan in the direction of Mamushë/ Mamuşa and Hoçë e Madhe/ Velika Hoča, journeying towards the final destination. The tour FINISH will be marked in the winery of 'Stone Castle' in Rahovec/Orahovac.

- * The tour incorporates approximately 43 km and it is easy for all age groups and genders, as it is a non-competitive activity.
- * Transport to Prizren is provided, where the organizers will carry out the launching of the tour. Departure of the buses will be from Kosovo cities including Prishtinë/Pristina, Pejë/Pec, Gjakovë/ Djakovica and Ferizaj/Uroševac. Departure is organised from the bus station in each city, at 8:00 in the morning. Return from Rahovec/ Orahovac, as the last tour stop will be to the initial destinations.
- * Anyone who does not possess a personal bike will have access to bike rent with very nominal price of €10.
- * Ambulance in view of persons in need of emergency assistance and a bike mechanic truck will accompany us throughout the tour.
- * During the tour you will be served with fruits and vegetables to have a vitamin "boost".
- * In each stopping place foreseen in the agenda you will be served with drinking water.
- * Food, non-alcoholic beverages and wine are provided for all participants.
- * The tour will be carried out in an individual rhythm, with the opportunity to join the tour or leave it at any time.
- * In case you feel tired and cannot continue on, at your disposal you have a car and truck that will support you to the next stopping-place.
- * Besides providing first aid if needed, the organizers do not take responsibility for ensuring overall health expenses.
- * So your participation is on your account. You have to rely on equipment, logistics and your health at all times!
- * For any further clarification or/and additional information before and during the tour you can contact through:

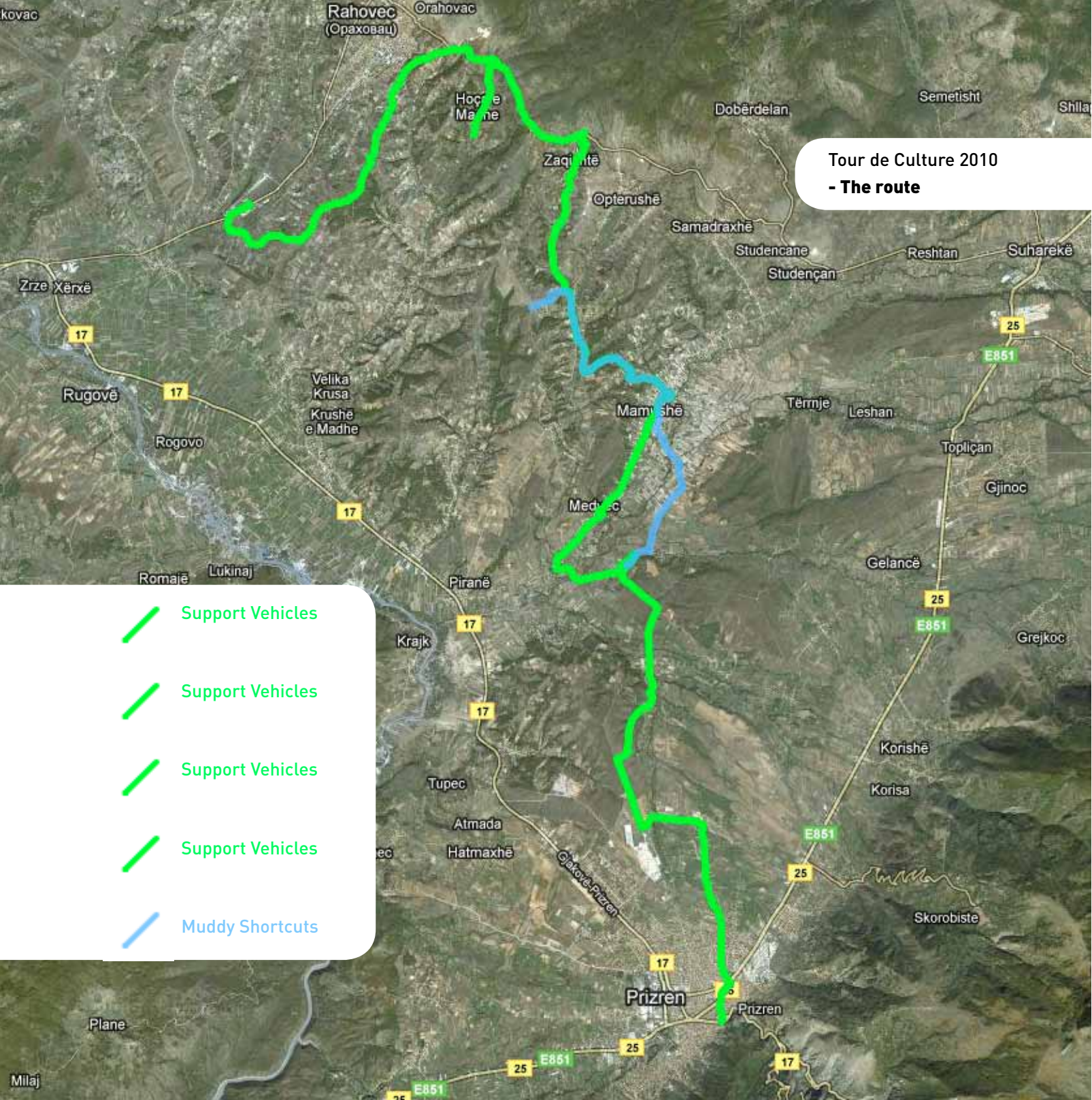
Email: culturetour@unhabitat-kosovo.org

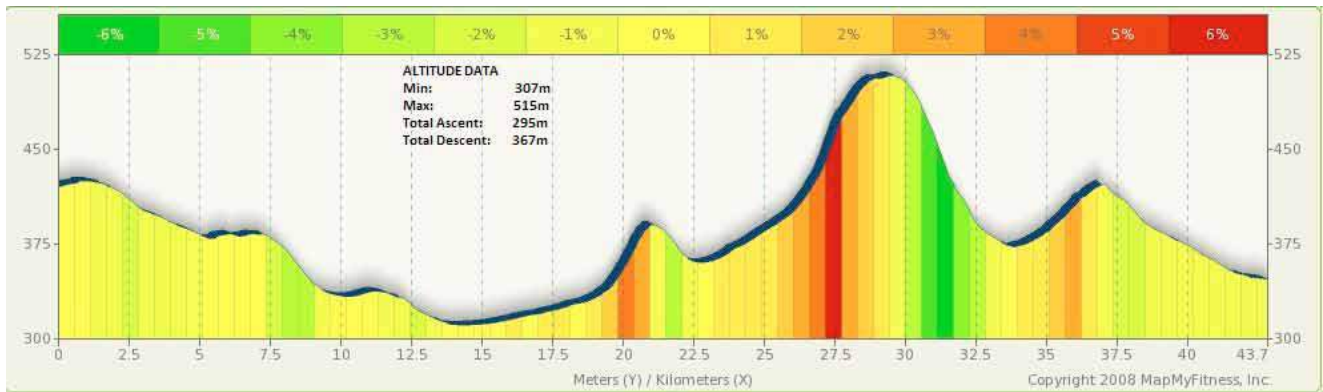
Phone: 044185618 and 049372639

Tour de Culture 2010
- The route

- Support Vehicles
- Support Vehicles
- Support Vehicles
- Support Vehicles
- Muddy Shortcuts

TOUR BIKE

PRIZRENI

Shpesh i referuar si kryeqyteti kulturor i Kosovës, Prizreni dhe trashëgimia e tij kulturore pasqyrojnë historinë e shquar të qytetit dhe kulturën multi-etnike të banorëve të saj. I njohur që nga historia e lashtë si Theranda, qyteti u zhvillua në rrugën tregtare nëpër Ballkan, ku u zhvilluan ndikime të ndryshme artistike, të tilla si: klasike, bizantine, osmane, 'art nouveau', neo-klasike, moderne dhe arkitektura popullore.

Me shumë festivale verore dhe qendrën më të bukur në mesin e qyteteve të Kosovës, Prizreni e ka atë që e bënë një destinacion interesant për vizitorët e huaj dhe vendas. Ky qytet i vjetër me popullsinë e tij të re është një destinacion i këndshëm për t'a vizituar, qoftë ajo një ndalesë e shkurtër rrugës nga Prishtina apo një udhëtim i gjatë, duke shijuar mjedisin e bukur malorë që e rrethon.

Pas një sezone të bujshme kulturore gjatë verës, Prizreni do të jetë nikoqir dhe pika startuese e Turneut Kulturor për vitin 2010. Nisja do të bëhet nga Kompleksi i Lidhjes së Prizrenit, ku do të keni mundësi të vizitoni edhe panairin e artizanateve, blerjen e ushqimit tradicional, program multikulturor artistik, stendë të filigranit, ekspozitë, etj.

Qyteteve dhe fshatërave mikëpritëse të turneut të këtij viti do t'u dhurohen Rozeta Filgrani të punuara nga zejtarë të Prizrenit, si një zeje e lashtë që daton nga shek. XV dhe punohet edhe sot e kësaj dite. Filigrani përdorë kryesisht fije argjendi dhe ari për të prodhuar stoli dhe dantela delikate dhe të bukura artistike.

Ata që do të qëndrojnë në qytet dhe nuk do të mund t'i bashkangjiten turneut të çiklizmit do të kenë mundësi që të jenë pjesë e një vizite të organizuar me ciceronë turistik.

PRIZREN

Često pominjan kao glavni grad kulture Kosova, Prizren i njegovo kulturno nasleđe odlikava izuzetnu istoriju grada i multi etničku kulturu njenih građana. Poznat još iz drevne istorije kao Theranda, grad se razvijao na trgovačkom putu kroz Balkan, gde se razvio uz različite uticaje kao što su: Klasični, Vizantiski, Otomanski, 'Art nouveau', Neoklasični, moderni i narodna arhitektura.

Sa mnogo letnjih festivala i kao i jednom od najlepših centara gradova Kosova, Prizren ima ono što ga čini interesantnom destinacijom za domaće i strane posetioce. Ovaj drevni grad sa svojim mladim stanovništvom je prijatna destinacija za posetu, bilo da je to kratko zaustavljanje na putu za Prištinu ili dugačko putovanje, uživajući u predivnom ambijentu okolnih planina.

Posle uspešne sezone kulturnih događaja tokom leta, Prizren će biti domaćin i početna tačka Kulturne Turneje za 2010. Početak će biti od „Prizrenske Lige“, gde ćete imati priliku da posetite i izložbu rukotvorina, kupiti tradicionalnu hranu, uživati u kulturno umetničkom programu, štandovima filigrana, izložbi, itd.

Gradovima i seljima domaćinima turneje ove godina biće donirane Rozete Filigran koje rade Prizrenske zanatlije i koji kao zanat datiraju iz XV veka i rade se i dan danas. Filigran se radi od niti srebra i zlata za proizvodnju nakita i delikatnih umetničkih dantela.

Za sve one koji će ostati u gradu i koji se ne mogu pridružiti biciklističkoj turneji organizovana je poseta gradu sa turističkim vodičem.

PRIZREN

Genellikle Kosovanın Kültür Başkenti olarak anılan Prizren, olağanüstü tarihini ve çok uluslu etnik kültürünü yansıtan kentir. Tarihte ismi Theranda olarak geçen, bu kent Balkanların ticari yollarında gelişerek, niceki klasik, Bizans, Osmanlı, art nouveau, neo-klasik, modern ve halk mimarisine ikamet etmiştir.

Kosova'nın en güzel şehirleri arasında olan Prizren bir çok yaz festivalleri yerli ve yabancılar için merkez haline gelmiştir. Şehrin eski yapısı bu yapıda yaşayan genç nüfus Priştine'den kısa bir yolculukla uğrayabileceğiniz doğayla iç içe olan bu güzel ortam size zevk katacaktır.

Prizren yaz aylarında kültürel olaylarla yoğun bir sezona 2010 için Kültür Turuna ev sahipliği yapacak. Tura Lidhja e Prizreniten (Prizren Birliğinden) başlayarak ve yanısıra el sanatları fuarı, geleneksel yemek satınalamak, çeşitli sanat programları, Filigran fuarı, sergi vs. ziyaret edebileceksiniz.

Kentin kültürel mirasını el sanatlarıyla yansıtan Prizren filigranı hediyeelik rozetler turun tüm ev sahibi kent ve köylere sunulacaktır. dikkatinizi çekebilir. XV y.y. dayanan bu el sanatı bugün bile üretilmektedir. Filigran, altın tel ve gümüşten üretmek için şaşırtıcı karışık kullanıyor ve güzel sanat eserleri dantel türü süsler üretmektedir.

Şehirde kalacak olanlar ve bisiklet turuna katılmayanlar Prizren turizm rehberli grubunun parçası olanakları vardır.

PRIZREN

Often referred as Cultural Capital City of Kosovo, Prizren and its cultural heritage reflect remarkable history of the city and the multiethnic culture of its inhabitants. Known since ancient history as Theranda, the city developed on a trade route through the Balkans, where different influences, such as: classical, byzantine, ottoman, art nouveau, neo-classical, modern and vernacular architecture were developed.

With many summertime festivals and the prettiest city centre of the country, Prizren has what it takes to make an interesting destination for foreign and local visitors. This old city with its young population is a great place to visit, be it on a quick stopover en route from Pristina or on a longer trip taking in the beautiful mountainous surroundings.

After a sensational season of cultural events during the summer, Prizren will be host and starting point of 'Tour de Culture' 2010. The tour will start by the League of Prizren where you will have the opportunity to visit a handicraft fair, traditional food acquisition, watch multicultural artistic program, the filigree stall, exhibition, etc.

Hosting cities and villages of this year tour will be awarded with Filigree rosette made by Prizren craftsmen, an ancient craft that dates back to XV century being produced even today. Filigree uses mainly silver and gold thread to produce astonishing intricate and beautiful, lace like works of art.

Those who will stay in the city and could not join the cycling tour will have the opportunity to be part of a guided tour.

MAMUSHA

Mamusha është komuna më e re e Kosovës dhe e vetmja me shumicë turke. Shtrihet 15 km në veri të Prizrenit, rrugës për Rahovec. Është e njohur për natyrën e saj të bukur dhe kullën historike të sahatit që daton nga periudha osmane - viti 1815, e ndërtuar nga Mahmud Pasha, i cili ndërtoi poashtu edhe kulën e sahatit në Rahovec (1791).

Mamusha është e mirënjohur për kultivimin e domateve. Festivali vjetor i domateve mbahet me 23 Korrik duke iu ofruar vizitorëve një mundësi për të provuar ushqim tradicional lokal duke përfshirë piten, bostanin dhe sigurisht domaten, përderisa ansamblet folklorike lokale interpretojnë muzikë dhe vallëzim.

Për të përfituar nga bukuritë kulturore dhe natyrore, që në qershor të vitit 2008, Komuna e Mamushës filloi procesin e planifikimit urban me Punëtorinë e Vizionimit, të përkrahur nga CHwB dhe UN-HABITAT, ku si rekomandim i kësaj punëtorie Komuna e Mamushës në bashkëpunim me UN-HABITAT po punojnë në draftimin e Planit Zhvillimor Komunal (PZHK) dhe Planit Zhvillimor Urban (PZHU). Duke përkrahur qasjen gjithëpërfshirëse dhe pjesëmarrëse në planifikim, këto plane zhvillimore fokusohen jo vetëm në komponentet stadarde, por edhe në resurset dhe potencialet e bujqësisë, trashëgimisë kulturore dhe natyrore, si mjete për zhvillim të qëndrueshëm të qytetës.

Gjatë ndaljes suaj në Mamushë, do të servoheni me pemë dhe perime si dhe program artistik për të krijuar ndjesinë e vendit.

MAMUŠA

Velika Hoča je jedno od najvećih i najstarijih sela na području Metohija. Nalazi se oko 30 km na severozapadu Prizrena i 5 km na istoku Orahovca. U ovom selu danas živi oko 700 stanovnika, gusto naseljenih, podeljenim po mahalama i uglavnom naseljeno srpskim stanovništvom.

Uglavnom, u Velikoj Hoči su sačuvana 13 objekata arhitektonskog crkvenog nasleđa iz XII-XVI veka kao i mnogo objekata tradicionalne gradnje kao što su: kamene kule, posebni objekti za skladištenje grožđa i čuvanje vina (800 godina regionalne tradicije), razne stanbene kuće – Saraj, sa jednostavnim proporcijama i autohtonim materijalima, krovovi od kamenih ploča, sa čardakom, visokim kapijama, masivni kameni zidovi u prizemlju, predstavljajući neke od oblika i izraza tradicionalne arhitekture koje čine jedinstvenu građevinsku i tradicionalnu strukturu ovog sela.

U duhu zaštite kulturne baštine, CHwB i ove godine nastavlja da podržava socio-ekonomski razvoj sela, putem restauracije i konzervacije 4 tradicionalna kuće u prilog razvoja seoskog turizma. Revitalizacija ovih domova omogućuje stvaranje servisa 'B&B' Bed & Breakfast (noćenje i doručak). To će pomoći podizanje svesti u lokalnoj zajednici za beneficije koju donosi očuvanje kulturne baštine, što znači da potencial turizma i kulturno nasleđe mogu da budu u koristi ekonomskog blagostanja.

Pored poseta kućama 'B&B', takode će se posetiti i drugi spomenici kulturnog nasleđa. Učesnici će moći da vide izložbu slika kao i da uživaju u tradicionalnim jelima.

MAMUŠA

Mamuša Kosova'da tek Türk çoğunluğunun yaşadığı yeni belediyedir. Prizrenin 15km kuzeyinde Rahoveç yolundadır. 1815 yılında Mahamud Paşa tarafından yapılan güzel doğası ve tarihi saat kulesi, Osmanlı dönemi'ne ait bilinir.- Rahoveç Kulesi 1791 yılındada aynı paşa tarafından inşa edilmiştir..

Mamuşada domates yetiştirmesiyle önemlidir ve bu özellikle bilinir. 23 Temmuz'da Domates festivali düzenlenir. Folklor gösterisi, müzik, eğlence festivale renk katarlar.

Haziran 2008'de, Mamuşa Belediyesi kentsel planlama sürecinin Vizyon Çalıştayı ile başlayan, CHwB ve UN-HABITAT tarafindanda desteklenmiştir. Buna dayanarak Mamuşa Belediyesi, UN-HABITAT işbirliği ile Belediye Kalkınma Planı (MDP) ve Kentsel Kalkınma Planı (UDP) hazırlanması üzerinde çalışıyor. Kalkınma için bu tür planların geliştirilmesi gerekmektedir. Tarım ve kültürel mirası destekleyecek ve doğal kaynakların potansiyelini artıracak bu tür organizasyonlar teşvik edilmektedir.

Mamuşada bulunduğunuz süre içerisinde meyve ve sebzelerin yanısıra sanatsal program sırasında yerel ruhunu hissedeceksiniz.

MAMUSHË/MAMUŠA

One of the Kosovo's newest municipalities and the only one with a Turkish majority is 15 km north of Prizren, on the Rahovec/Orahovac road. It is famous for its beautiful nature and worth a stop for the historical Ottoman clock tower – 1815, built by Mahmud Pasha. He has built the clock tower in Rahovec as well (1791).

Mamusha/Mamuša is especially well known for tomato cultivation. The annual Tomato Festival takes place on July 23, offering visitors a chance to try traditional local food including pie, watermelon and of course tomatoes, while local folklore ensembles perform music and dance.

In order to benefit from cultural and natural beauties, since June 2008 the Municipality of Mamushë/Mamuša started the process of urban planning with a Visioning Workshop, supported by CHwB and UN-HABITAT and as a recommendation, Municipality of Mamushë/Mamuša in cooperation with UN-HABITAT are working on drafting Municipal Development Plan (MDP) and Urban Development Plan (UDP). Providing comprehensive and participatory approach in planning, these plans are focused not only on the standard components but also on the resources and potentials of natural and cultural heritage, which will be used as tools for sustainable development of this municipality.

During your stay in Mamusha/Mamuša, you will be served with fruits and vegetables as well as artistic program where you have a chance to feel the local spirit.

HOÇA E MADHE

Hoça e Madhe është një ndër fshatrat më të mëdha dhe më të vjetra të Rrafshit të Dukagjinit. Gjëndet 30 km në veriperëndim të Prizrenit dhe 5 km në lindje të Rahovecit. Në këtë fshat sot jetojnë rreth 700 banorë dhe i takon tipit të dendur, të ndarë në mahalla të banuara kryesisht me popullatë serbe.

Në përgjithësi, në Hoçë të Madhe janë të ruajtura rreth 13 objekte të trashëgimisë arkitektonike kishtarë të periudhës së shek.XII-XVI si dhe shumë objekte të ndërtimit tradicional, si: kullat e gurit, objekte të veçanta dedikuar deponimit të rrushit dhe ruajtjen e verës (800 vite traditë rajonale), shtëpi të ndryshme banimi - Saraje, me proporcione të thjeshta dhe materiale autoktone, me çati të mbuluara me rrasa guri, me çardakë, erkerë e porta të larta, me mure masive guri në përdhësë, duke paraqitur disa nga format dhe shprehjet arkitektonike tradicionale të cilat bëjnë unike strukturën ndërtimore dhe tradicionale të këtij fshati.

Në frymën e mbrojtjes së trashëgimisë kulturore, CHwB këtë vit po vazhdon me përkrahjen e zhvillimit socio-ekonomik përmes aktiviteteve restauruese dhe konservuese të 4 shtëpive tradicionale në përkrahje të zhvillimit të turizmit rural. Revitalizimi i këtyre shtëpive do të mundësojë krijimin e shërbimit 'B&B' Bed & Breakfast (fjetje dhe mëngjes). Kjo do të ndihmojë në ngritjen e vetëdijes së komunitetit lokal për përfitimet që sjell ruajtja e trashëgimisë kulturore.

Përpos vizitës së shtëpive 'B&B', do të vizitohen edhe monumentet tjera të trashëgimisë kulturore. Pjesëmarrësit do të kenë mundësi që të shohin ekspozitë të pikturave si dhe të shijojnë ushqimin tradicional.

VELIKA HOČA

Velika Hoča je jedno od najvećih i najstarijih sela na području Metohija. Nalazi se oko 30 km na severozapadu Prizrena i 5 km na istoku Orahovca. U ovom selu danas živi oko 700 stanovnika, gusto naseljenih, podeljenim po mahalama i uglavnom naseljeno srpskim stanovništvom.

Uglavnom, u Velikoj Hoči su sačuvana 13 objekata arhitektonskog crkvenog nasleđa iz XII-XVI veka kao i mnogo objekata tradicionalne gradnje kao što su: kamene kule, posebni objekti za skladištenje grožđa i čuvanje vina (800 godina regionalne tradicije), razne stanbene kuće – Saraj, sa jednostavnim proporcijama i autohtonim materijalima, krovovi od kamenih ploča, sa čardakom, visokim kapijama, masivni kameni zidovi u prizemlju, predstavljajući neke od oblika i izraza tradicionalne arhitekture koje čine jedinstvenu građevinsku i tradicionalnu strukturu ovog sela.

U duhu zaštite kulturne baštine, CHwB i ove godine nastavlja da podržava socio-ekonomski razvoj sela, putem restauracije i konzervacije 4 tradicionalna kuće u prilog razvoja seoskog turizma. Revitalizacija ovih domova omogućuje stvaranje servisa 'B&B' Bed & Breakfast (noćenje i doručak). To će pomoći podizanje svesti u lokalnoj zajednici za beneficije koju donosi očuvanje kulturne baštine, što znači da potencial turizma i kulturno nasleđe mogu da budu u koristi ekonomskog blagostanja.

Pored poseta kućama 'B&B', takode će se posetiti i drugi spomenici kulturnog nasleđa. Učesnici će moći da vide izložbu slika kao i da uživaju u tradicionalnim jelima.

BÜYÜK HOÇA

Büyük Hoça, Dugacini Vadisinde en büyük köylerden birisidir. Prizrenin 30 km kuzeybatısında ve Rahoveçin doğusunda 5 km uzaklığında yer alır. Bugün, yaklaşık olarak 700 civarında nüfusu bu köyde yaşayan özellikle Kosovalı Sırplar.

Genel olarak, Büyük Hoçada yaklaşık XII-XVI yy. dan beri 13 geleneksel kilise bulunmaktan yanısıra ve taş kuleleri, özel tesisler gibi daha geleneksel ürün depolama ve şaraplık üzüm korunması adanmış bina yapılmış. (geleneksel bölge olarak 800 yılıdayanır) çeşitli konutlar, taş duvarlar, yerli malzemeler, yüksek kapılar saray ortamını bizlere yansıtır. Çatı ile örtülü yerel malzemeler, taş karolar, geniş ve derin saçakları, ahşap korkulukları, tavan, erkerler ve yüksek kapıları, zemin katta masif taş duvarlar, sunulan sadece bazı geleneksel mimari formlar ve ifadeler yapılan inşaat ve geleneksel ambiyans köyün yapısını benzersiz oluşturur.

Kültürel mirasın korunması adına, CHwB tarafından bu yıl restorasyon ve kırsal turizm kalkınma desteği dört geleneksel evlerin koruma faaliyetleri ile sosyo-ekonomik kalkınmaya destek devam ediyor Bed & Breakfast (yatak ve kahvaltı) ev hizmeti oluşturulması sağlanacaktır. Bu ekonomik refah için kullanılacak kültür turizmi potansiyeli anlamına kültürel miras, koruma faydalar getirir yerel toplumun bilinçlendirme yardımcı olacaktır.

Bed & Breakfast (yatak ve kahvaltı) evleri yanısıra, katılımcılar resimlerinin sergi görmek ve geleneksel yemek keyfini

sürdürmek mümkün olacaktır.

HOÇA E MADHE / VELIKA HOČA

Hoça e Madhe/Velika Hoča is among the biggest and oldest villages in the Valley of Dukagjini / Metohija Plain, located 30km in the northwest from Prizren and 5km in the east of Rahovec/Orahovac. Currently there are around 700 inhabitants living in this village, mainly Kosovo Serbs.

In general, there are around 13 traditional churches from XII-XVI century, and many buildings and traditional monuments preserved in Hoça e Madhe/Velika Hoča, such as: stone kullas, special buildings dedicated for grape storage and wine keeping, different dwelling houses – Saraj type (Lordship houses) displayed with simple proportions and constructed from local materials, with roofs covered with stone tiles, wide and deep eaves, wooden balustrades, garrets, erkers and high gates, massive stone walls in the ground floor, presenting only some of the traditional architecture forms and expressions that makes constructional and traditional structure of this village unique.

In the spirit of protecting cultural heritage, CHwB this year is continuing to support socio-economic development through restoration and conservation activities of four traditional houses in support of rural tourism development. Revitalization of these dwellings will enable the establishment of 'B&B' Bed & Breakfast - local hosting service. This will help in raising awareness of local community on benefits of preserving cultural heritage.

Apart from visiting 'B&B' services, will also visit other monuments of cultural heritage. Participants will be able to see the exhibition of paintings and enjoy traditional food.

RAHOVEC

E vendosur në Luginën e Rahovecit, 'Stone Castle' gjegjësisht hardhiat e rrushit ledhatohen nga rrezet e diellit mesatarisht 270 ditë në vit. E ushqyer nga toka e thellë pjellore me një kombinim të shkëlqyer të klimës, bën që zona e Rahovecit të jetë një vend ideal për të rritur lloje të ndryshme të rrushit, për prodhimin e llojeve të ndryshme të verës, duke e bërë një faktor të rëndësishëm të mbijetesës së prodhimit të verës cilësore në këto troje për shekuj me radhë. Një total vjetor prej 70,000 ton rrush, rritur me nga 'Stone Castle' dhe pronarët vendas të rrushit në 2,240 hektarë tokë janë përdorur për të prodhuar deri në 12 milion litra verë, brandy dhe raki e cila është shitur në tërë Kosovën si dhe në Mbretërinë e Bashkuar, Hollandë, Zvicër, Austri dhe në vende të tjera të Evropës.

'Stone Castle' ofron mundësinë e festimeve private, me çrast kërkohet që mysafirët të thirrën paraprakisht, para se të sjellin ushqimin e tyre dhe të paguajnë një shumë simbolike prej 7€, me çrast fitojnë të drejtën për të pirë verë sa të dëshirojnë brenda zonës së depos kryesore. Zona e doposë është shumë e ftohtë, prandaj mos veshni maica (t-shirts). Pranë hyrjes kryesore në anën tjetër të rrugës është dyqani 'Stone Castle' ku shitet çdo gjë që ata prodhojnë, duke përfshirë Chardonnay, Rhine Riesling, Cabernet Sauvignon, Merlot dhe Pinot Noir. Të enjtën e dytë të shtatorit në Rahovec mbahet festivali vjetor rajonal i verës, ku shfaqen veshje tradicionale të rajonit, këndohet dhe vallëzohet, si dhe konsumohet verë lokale me shumicë.

Kompania është e përkushtuar të vazhdojë traditën e gjatë me të cilën me plot të drejtë krenohet popullata e kësaj ane në kultivimin e hardhisë së rrushit dhe prodhimtarinë e verës në Luginën e Rahovecit

ORAHOVAC

Smešten u dolini Orahovca, 'Stone Castle' odnosno vinova loza je osunčana prosečno oko 270 dana godišnje. Hraneći se iz dubokog i plodnog tla u kombinaciji sa izvanrednom klimom, čini da područje Orahovca bude idealno mesto za uzgajanje različitih vrsta grožđa, za potrebu proizvodnje različitih vrsta vina, što je značajan faktor za opstanak kvaliteta proizvodnje kvalitetnog vina na ovim prostorima kroz stoleća.

Godišnje ukupno 70,000 tona grožđa, koje 'Stone Castle' i lokalni vlasnici grožđa uzgaje na 2,240 hektara zemlje koriste se za proizvodnju do 12 miliona litara vina, brendy i rakije koja se prodaje na celom Kosovu, Velikoj Britaniji, Holandiji, Švajcarskoj, Austriji i ostalim Evropskim zemljama.

'Stone Castle' nudi mogućnost privatnih proslava, gde gosti treba da se najave ranije, donesu svoja jela i plate simboličnu sumu od 7€, koja im omogućuje da piju vino u neograničenim količinama u prostorijama glavnog depoa. Zona depoa je jako hladna zato nemojte doći samo u maicama sa kratki rukavima (t-shirts). U blizini glavnog ulaza sa druge strane puta nalazi se i prodavnica 'Stone Castle' gde je na prodaju sve što oni proizvedu uključujući Chardonnay, Rhine Riesling, Cabernet Sauvignon, Merlot dhe Pinot Noir. Četvrtkom, druge nedelje septembra u Orahovcu se održava regionalni godišnji festival vina, gde se u narodnoj nošnji rajona peva i pleše kao i konzumira lokalno vino u velikim količinama.

Kompanija je posvećena da nastavi dugu tradiciju s'čijim se punim pravom ponosi narod ove regije, uzgojom vinove loze i proizvodnje vina u dolini Orahovca.

RAHOVEÇ

Rahoveç Vadisinde bulunan 'Stone Castle' ve yılda ortalama 270 gün güneş ışığına koyun açan üzüm asmaları ve mükemmel iklim kombinasyonu ile derin verimli topraklardan ideal bir yer üzümü ve farklı tipte yüzyıllardır bu topraklarda kaliteli şarap üretiminin hayata geçirmiştir. Arazi 2,240 hektarda 70.000 ton üzüm ve 12 milyon litre toplam üzüm şarabı üretilir. Avrupa ülkeleri, İngiltere, Hollansa, İsviçre, Avusturya ve Türkiye tarafından ilgi gösteren ülkeler sıralı sipariş yapmaktadır.

Stone Castle de 7€ karşılığında sınırsız şarap tüketebilirö kendi yemeğinizi yanınızda geirebilirsiniz. Bodrum alanında soğuk olduğu için üstünüze kalın bireyler alın. Chardonnary, Ren Riesling, Cabernet Sauvignon, Merlot ve Piont Noir gibi şaraplar da satılır. Rahovçada her Eylülün ikinci Perşembesi Şarap Festivali düzenlenir.Yöresel giysilerle, gösterilerle festival renk katılır. Rahoveç için yıllık yaz festivali olarak adlandırılır.

Üretikleri üzüm şarabının ilgi gösterilmesi bu yöre halkını mutlu eden övdüren etkinliktir.

Şirket, eski geleneği devam ettirmeye, Rahoveç Vadinin içinde şarap üzümü üretimi ve şarap üretmeye yerel halkını gurur duyarak devam ettirmeye kararlı.

RAHOVEC/ORAHOVAC

Set in the glorious Rahovec/Orahovac Valley which receives an average of 270 days of sunshine each year, the excellent combination of climate and soil makes Rahovec/Orahovac area of an ideal location for growing number of different grapes for the production of several different types of wine, and has been doing so for several centuries. An annual total of 70,000 tones grapes grown by stone castle and local grape owners on some 2,240 hectares of land are used to produce up to 12 million liters of wine, brandy and raki which is sold throughout Kosovo as well as UK, Netherlands, Switzerland, Austria and other countries around Europe.

Stone Castle offers the option of private parties, in which guests are asked to call in advance before bringing their own food and paying 7 € ahead, a small sum that entitles them to drink as much wine as they like inside the main storage area. Be warned that storage area is cold. Don't come in a t-shirt. Close to the main entrance on the other side of the road is the wine Castle shop, selling a good range of everything they produce, including Chardonnay, Rhine Riesling, Cabernet Sauvignon, Merlot and Pinot noir as well as aforementioned spirits. The second Thursday of September sees the town of Rahovec/Orahovac celebrate the region's annual Wine Festival, featuring people dressed in the traditional closing of the region, singing, dancing and the consumption of plenty local wine.

The company is committed to continue the old tradition of wine cultivation and production of wine grapes in the valley of Rahovec/Orahovac, making local population proud of.

Organizers:

About Cultural Heritage without Borders (CHWB)

"Damage to cultural property belonging to any people whatsoever means damage to the cultural heritage of all mankind, since each people makes its contribution to the culture of the world."

Hague Convention, 1954

Cultural Heritage without Borders (CHWB) is a Swedish foundation working to preserve cultural monuments endangered in various ways. The organization was founded in April, 1995, in the spirit of the Hague Convention from 1954 to land international support to cultural heritage at risk of being destroyed whether as a result of natural disasters, war, neglect because of poverty, political or social conditions. Working with cultural heritage can help vulnerable groups recover their sense of dignity and empowerment, which in turn can increase the possibilities for reconciliation and fight against poverty.

CHWB Headquarters is based in Stockholm [Sweden] and has a Regional Office in Sarajevo [Bosnia and Herzegovina] with a branch in Tirana [Albania] and a local office in Prishtina [Kosovo]. CHWB through different projects and network organizations is active in the South East European region.

CHWB projects are primarily funded by Sida [Swedish International Development Cooperation Agency] not excluding international, local donors and co-funders for number of projects.

CHWB is active in Kosovo since 2001. Our activities are focused on three programmes:

INTEGRATED CONSERVATION

The overall objective of the programme is to contribute to strengthening the role of institutions in integrating cultural heritage in the spatial and urban planning process in Kosovo as well as treating cultural heritage as a development factor for society. Conservation planning as a global trend is a rapidly evolving field that has enabled a transition from ad hoc protection to systematic planning involving pattern, process and biodiversity persistence. More recently, attention has been focused on incorporating socio-economic realities into conservation planning, particularly in terms of minimizing the management and opportunity costs of protection.

Some of the projects conducted in this field are:

- Pilot Preservation and Development Plan for Isniq village [Deçan/Deçani];
- Pilot Preservation and Development Plan for Historic Road of Deçan/Deçani;
- Pilot Preservation and Development Plan for Dranoc village [Deçan/Deçani];
- Conservation and Development Plan for Historic Zone of Prizren;
- Municipal Development Plan, Urban Development Plan, Urban Regulatory Plan for the city centre and Conservation and Development Plan of Junik;
- Heritage of Prishtina/ Priština;
- Visioning Workshop for Prizren, Junik, Mamusha/Mamuša and Hani i Elezit/Elez Han;
- Various workshops, seminars, conferences, etc...

RESTORATION OF HISTORIC BUILDINGS

The overall objective of the programme is to encourage and promote the usage of the unique values of traditional craftsmanship, techniques and materials through restoration competence, in order to benefit from it in social and economical aspects and to provide professional training for relevant institutions.

Some of the projects conducted in this field are:

- Restoration of Five Kullas in western Kosovo (Kuklec, Osdautaj, Demukaj, Oda e Junikut and Gockaj Kulla);
- Restoration of Mazrekaj Kulla in Dranoc village [Deçan/Deçani];
- Restoration of Isa Boletin Kulla in Boletin / Boļjetin [Mitrovica];
- Restoration of Hoxhaj Kulla in Junik;
- Restoration of Hadum Mosque in Gjakova/Djakovica;
- Restoration of Saraj House in Hoçë e Madhe / Velika Hoça [Rahovec / Orahovac];
- Restoration of Episcopal Residence and Orthodox Seminary in Prizren;
- Restoration of Clock Tower in Rahovec / Orahovac;
- Restoration of Arasta Minaret in Prizren;
- Restoration of Great Hammam in Prishtina/Priština;
- Restoration of City Hammam roof in Mitrovica;
- Various workshops, training, field visits, etc...

AWARENESS ON CULTURAL HERITAGE

The overall objective of the programme is to ensure development of local communities and preservation of cultural heritage through the introduction of different awareness and education projects and income-generating activities that respect the values of natural and cultural heritage. In addition, this will result in proper maintenance and promotion of cultural heritage focusing on cultural tourism and community participation.

Some of the projects conducted in this field are:

- Assistance to central institutions on conduction of cultural heritage database of Kosovo;
- European Heritage Day celebrations in Kosovo;
- Cyclist event "Tour de Culture" in Kosovo;
- Prishtina International Summer University courses;
- Open lectures and debates in University of Prishtina / Faculty of Architecture ;
- Restoration Camps for youth;
- Woman association traditional handicraft support projects;
- Bed and breakfast service in Mazrekaj Kulla in village Dranoc [Deçan/Deçani] and Ramë Zyberi Kulla in Junik;
- Direct support to local NGO's for cultural heritage awareness;
- Various debates, seminars, study visits, etc...

Organizers:

About UN-HABITAT

Municipal Spatial Planning Support Programme - MuSPP

The Municipal Spatial Planning Support Programme (MuSPP), under its 3-year activity schedule in Phase 2, continues to support municipalities in the consolidation of urban and spatial planning through a participatory and gender-equal process. With the methodology of learning by doing and through on-the-job assistance, the programme aims at strengthening capacities of counterparts and other stakeholders for a strategic planning approach. The programme aims also at enhancing and promoting regional and cross-border cooperation.

The motto of the MuSPP is "Making Better Cities Together" which means that planning local development belongs not only to professionals, but also to citizens represented by different social and age groups, men and women, boys and girls. The current phase of MuSPP builds on the programme's earlier work which focussed on assisting six secondary cities of Kosovo in drafting municipal and urban development plans. These plans were to be strategic, action oriented and prepared in an inclusive manner. At present, most of these municipalities are in the process of implementing these plans through lower level plans, such as regulatory plans, and capital investments. In many cases the engagement of private or donor funding will determine the success of such undertakings.

In the current phase, MuSPP cooperates with 5 larger municipalities with strong urban centres - Ferizaj/Urosevac, Gijlan/Gnjilane, Mitrovica, Peja/Pec, Prizren, but also with 3 newly established smaller municipalities - Junik, Hani I Elezit/General Jankovic and Mamusha/Mamusa, which have a rural character.

CONSOLIDATION OF THE CYCLICAL PLANNING

Planning is not a one time exercise. Municipal, urban and regulatory plans must run ahead of the changing urban environment and create conditions for new investments, while maintaining the control of development projects. Therefore the consolidation of the planning practice and cyclical revisions of the plans are indispensable if urban and spatial planning is to play its proper role. Making this planning process successful requires efficient planning structures at the central and local level, qualified staff as well as established planning practices and implementation mechanisms.

On-the-job assistance to the partner municipalities is therefore aimed at building capacities for conducting and monitoring spatial and urban planning activities as well as preparing grounds for their effective implementation.

DEVELOPMENT AND IMPLEMENTATION OF STRATEGIC CAPITAL INVESTMENT PROJECTS

The purpose of municipal and urban plans is to set development priorities and create conditions for new investments. Just like the planning process, the development of capital projects should take into account the priorities of citizens and help improve their living environment. Often, even small improvements such as the greening of public spaces, improving the surface of pavements for pedestrians, organisation of a play-ground for children and youth or the installation of street furniture - litter bins, benches, and lighting - makes a great difference in how people perceive public spaces. The programme will help partner municipalities to develop and fund such projects.

STRENGTHENING CAPACITIES OF CENTRAL LEVEL INSTITUTIONS FOR PLANNING SUPPORT TO MUNICIPALITIES

Many of the smaller municipalities have limited financial and human resources to undertake planning on their own. The Law on Spatial Planning gives an important role to the Ministry of Environment and Spatial Planning in supporting municipalities in developing municipal and urban plans.

Using the Collegium on Spatial Planning of the Association of Kosovo Municipalities as an information sharing body helps in the strengthening the interaction between the central and local level. MuSPP supports these activities and assist Kosovo planners in establishing contacts with their counterparts in other countries. The programme will also create a platform for peer learning.

IMPROVING LIVING CONDITIONS IN INFORMAL SETTLEMENTS

Informal Settlements and illegal constructions are among the main urban development problems faced by Kosovo. Some of them are gradually integrated into urban areas, fitted with services and infrastructure, while others remain illegal and informal. Property rights and security of tenure of inhabitants of Informal Settlements have become an element of the European Partnership Action Plan for Kosovo on its way towards closer association with the European Union. The programme cooperates with the Ministry of Environment and Spatial Planning and partner municipalities in addressing the issue of Informal Settlements.

USING LESSONS LEARNED AND PEER LEARNING AS CAPACITY BUILDING TOOLS

Engagement of MuSPP during the 1st phase of the programme, allowed municipal staff in six secondary cities to gain practical planning experience as well as to develop effective methods of involving elected officials, professionals and civil society members in the planning process. The programme is replicating these methods in its work with smaller partner municipalities as well as in the activities aimed at developing cooperation between municipalities.

OTHER AREAS OF MUSPP ACTIVITIES

Although formally the particular focus of MuSPP is on the development and implementation of municipal and urban plans, this means in practice the integration of a broader spectrum of related issues. These include for example; disaster risk assessment and management; transport and mobility, improvement of safety, accessibility and the aesthetic quality of public spaces, preservation of historic and natural heritage through development control and regulatory planning. In all the work the citizens, including the special needs groups, are at the forefront of these activities.

WORK METHODOLOGY

Municipal Spatial Planning Support Programme is focussed on daily cooperation and on-the-job assistance to municipal staff. The programme operates through its field offices located in Ferizaj/Urosevac, Gijlan/Gnjilane, Peja/Pec, Mitrovica, and Prizren. MuSPP municipal teams are composed of international and Kosovar planners, who assist the municipalities in the planning activities and in the development of capital investment projects in a participatory, inclusive and action oriented manner. Support to MuSPP municipal teams on planning processes, public participation, gender mainstreaming, legal issues and information and communication is provided by the Prishtina office.

MuSPP is working closely with civil society organisations and informal citizens' groups at strengthening their capacities to participate in the urban and spatial planning process as well as in project design, implementation and monitoring.

Partner organizations and supporters:

Tour de Culture 2010

TURNEU KULTUROR * TURNEJA KULTURE * KÜLTÜR TURU * CULTURE TOUR

UN HABITAT
FOR A BETTER URBAN FUTURE

YHR

Sida

Ministry of Culture of the Republic of Moldova

Street Art

